

SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ

Sibel Açıslı
Artvin Çoruh Üniversitesi Eğitim Fakültesi
sacisli26@hotmail.com

Ali Kolomuç
Artvin Çoruh Üniversitesi Eğitim Fakültesi
alokolomucscr@hotmail.com

Özet

Bu çalışma sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının; cinsiyet, sınıf düzeyi ve mezun olunan lise türü değişkenlerine göre incelenmeyi amaçlamıştır. Araştırma; 2011–2012 eğitim-öğretim yılı güz yarısında Artvin Çoruh Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 192 üniversite öğrencisi ile yürütülmüştür. Araştırmada veri toplama aracı olarak Üstüner (2006) tarafından geliştirilen 34 maddelik Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada, betimsel tarama modeli kullanılmış ve öğretmen adaylarının tutum ölçeğine verdikleri cevaplardan elde edilen veriler SPSS programı yardımıyla analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının cinsiyete, sınıf düzeyine ve mezun olunan lise türü değişkenlerine göre farklılıklar tespit edilmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum, öğretmen adayları, cinsiyet.

STUDY OF THE WOULD-BE CLASS TEACHERS' ATTITUDE TOWARDS THE PROFESSION

Abstract

Rapid changes and developments have been occurring in the field of education as it is the case in every field during the globalization process. As a consequence of these changes, the roles the teachers who play a highly important role in educating the individuals of our future assume are affected by these changes and gain more importance within the framework of the innovations experienced in the field of education. In regard to this importance, the attitudes the would-be teachers have towards the profession are highly important as well. Therefore, in this study it has been aimed to analyse the would-be teachers' attitudes towards the profession according to the variables of gender, class level, and type of the school they graduated from. The study has been carried out with 192 students attending Artvin Çoruh University, Faculty of Education, Department of Classroom Teaching Division in the fall term of 2011–2012 education year. In the study 34-item Attitude Measurement Scale for Teaching Profession developed by Üstüner has been employed as a means of data-collection. In addition, descriptive scanning model has been employed and the data obtained from the responds the would-be teachers have given in the scale has been analysed through SPSS. As a result, it has been found out that there aren't differences in the attitudes of the would-be teachers towards the profession according to the variables of gender, class level, and type of the school they graduated from.

Keywords: Attitude towards Teaching Profession, Would-be Teachers.

GİRİŞ

Dünyada yaşanan küreselleşme sürecinde her alanda olduğu gibi eğitim alanında da hızlı değişim ve gelişmeler meydana gelmektedir. Bu değişimler sonucunda eğitim alanında yaşanan yenilikler çerçevesinde geleceğimizi oluşturacak bireylerin yetiştirilmesinde önemli role sahip öğretmenlerimizin üstlendiği rollerde bu değişimlerden etkilenmekte ve daha fazla önem kazanmaktadır.

Klasik eğitim sisteminin geleneksel olan sert mizaçlı, katı disiplinli, sınıfta sadece kendisinin konuşma hakkı olan öğretmen, modern eğitim sisteminin ortaya koyduğu öğrenci merkezli öğretim nedeniyle artık öğrenmenin sorumluluğunu öğrenci ile paylaşmak durumunda kalmıştır (Bozdoğan vd. 2007). Sabırlı, özverili ve öğretimdeki engeller karşısında ısrarcı olmayı gerektiren öğretmenlik mesleğinde başarılı olmak için bu mesleği severek ve isteyerek yapmak çok önemlidir. Bu durum öğretmenlerin mesleklerine karşı taşıdıkları olumlu tutumla yakından ilişkilidir. Bireyin başarılı bir öğretmen olabilmesi için, hem iyi bir konu alanı bilgisine, hem de öğretmenlik formasyonu bilgisine sahip olması ve öğretmeye güdülenmesi, öğretmenliğe gönül vermesi gerekmektedir (Derman vd. 2008). Bu önem doğrultusunda ileride öğretmen olacak olan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları son derece önemlidir.

Öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutumları, mesleki davranışlarının en güçlü belirleyicilerinden birisi olması nedeniyle onların mesleği algılayış biçimini yansıtır. Bu nedenle öğretmenlerin öğrencilik yıllarındaki öğrenme yaşantıları, kendi meslek anlayışlarına temel teşkil etmektedir ve bu yaşantıların mesleğe karşı olumlu tutumlar kazandıracak şekilde düzenlenmesi gerekir (Çeliköz ve Çetin, 2004). Öğretmen yetiştirme programlarında da öğrencilere kazandırılacak bilgiler, duygular ve becerilerle onların mesleki yaşamdaki davranışlarının daha etkili olması sağlanmaya çalışılmaktadır. Öğretmenlik mesleğini uygulayacak olan bireylerin bu mesleğin gerekliliklerini daha etkili biçimde yerine getirebilmelerinin koşullarından biri de mesleğe yönelik tutumlarının olumlu olmasıdır (Üstüner 2006). Ülkemizde, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ile ilgili çok sayıda çalışmalar (Tekerek ve Polat, 2011; Demirtaş vd., 2011, Aksoy, 2010; Bulut, 2009; Çapri ve Çelikkaleli, 2008; Derman vd., 2008; Bozdoğan vd. 2007, Aslan ve Akyol, 2006; Üstün, 2005; Şeker, Deniz ve Görgeç, 2005; Üstün vd., 2004; Oral, 2004; Akpınar, 2004; Erkuş vd., 2000) mevcuttur.

Çalışmada sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarında; cinsiyet, sınıf düzeyi ve mezun olunan lise türü değişkenlerine göre farklılık var mıdır sorusu bağlamında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları nasıldır?
2. Cinsiyet açısından tutumlar arasında fark var mıdır?
3. Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları sınıf düzeyi açısından farklılık göstermekte midir?
4. Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları mezun oldukları lise türü açısından farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Çalışmada sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının; cinsiyet, sınıf düzeyi ve mezun olunan lise türü değişkenlerine göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma; 2011–2012 eğitim-öğretim yılı güz yarıyılında Artvin Çoruh Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda 1., 2., 3. ve 4. sınıfta okuyan toplam 192 üniversite öğrencisi ile yürütülmüştür. Betimsel tarama modelinin kullanıldığı araştırmada likert olarak hazırlanmış olan "Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği"nden elde edilen veriler SPSS paket programı ile analiz edilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını belirlemeyi amaçlayan beşli likert tipi 34 maddeden oluşan bir ölçekle elde edilmiştir. Ölçme aracı 5=Kesinlikle Katılıyorum, 4=Katılıyorum, 3=Kararsızım, 2=Katılmıyorum, 1=Kesinlikle Katılmıyorum olarak puanlanmıştır. Aracın geçerlilik ve güvenilirlik çalışması daha önce Üstüner (2006) tarafından yapılmıştır. Bu maddelerden on madde (2, 5, 6, 7, 8, 15, 20, 21, 30 ve 32. madde) olumsuz yargı içermektedirler. Olumsuz ifadelerin tersten puan değerleri (1=5, 2=4, 3=3, 4=2, 5=1) olarak girilmiştir.

BULGULAR

Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını gösteren tanımlayıcı istatistik değerleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1: Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları Gösteren Tanımlayıcı İstatistikler

Sınıf düzeyi-	Lise türü	Cinsiyet	Mean	Std. Deviation	N
1	Anadolu Lisesi	Erkek	96,0000	8,64099	4
		Kız	81,7500	8,41342	8
		Toplam	86,5000	10,70684	12
	Genel Lise	Erkek	92,8182	13,66615	11
		Kız	91,8889	13,42596	27
		Toplam	92,1579	13,31637	38
2	Anadolu Lisesi	Erkek	87,1667	13,41528	12
		Kız	104,02	21,89368	4
		Toplam	91,3750	16,86762	16
	Genel Lise	Erkek	94,1333	23,98174	15
		Kız	88,4375	10,44968	16
		Toplam	91,1935	18,20333	31
3	Anadolu Lisesi	Erkek	85,3333	9,29157	3
		Kız	97,8000	11,16692	5
		Toplam	93,1250	11,72832	8
	Genel Lise	Erkek	89,1429	13,30042	14
		Kız	87,0417	11,78975	24
		Toplam	87,8158	12,23167	38
4	Anadolu Lisesi	Erkek	90,8750	11,72832	8
		Kız	78,3750	5,20817	8
		Toplam	84,6250	10,88654	16
	Genel Lise	Erkek	88,5000	13,77368	8
		Kız	87,8095	10,55282	21
		Toplam	88,0000	11,27260	29
Toplam	Anadolu Lisesi	Erkek	89,3704	11,83264	27
		Kız	87,4400	14,68015	25
		Toplam	88,4423	13,18111	52
	Genel Lise	Erkek	91,4375	17,14755	48
		Kız	88,9659	11,79368	88
		Toplam	89,8382	13,90722	136
	Toplam	Erkek	90,6933	15,39303	75
		Kız	88,6283	12,43497	113
		Toplam	89,4521	13,68956	188

Tablo 2: Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumların Sınıf Düzeyi, Cinsiyet ve Ortaöğretim Türüne Göre ANOVA Sonuçları

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Sınıf Düzeyi	914,131	3	304,710	1,677	,174
Lise Türü	1,148	1	1,148	,006	,937
Cinsiyet	23,177	1	23,177	,128	,721

Tablo 2’de ANOVA analizi sonucunda örnekleme oluşturan öğretmen adaylarının sınıf düzeyleri, cinsiyetleri ve mezun oldukları ortaöğretim türü ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Tablodan görüleceği üzere çift yönlü ANOVA sonuçlarına göre sınıf düzeyi, lise türü, cinsiyet ile sınıf öğretmeni adaylarının mesleğine yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir fark yoktur ($p>0.05$).

Tablo 3: Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumların Sınıf Düzeylerine Göre Çoklu Karşılaştırma Sonuçları

(I)Sınıf Düzeyi	(J) Sınıf Düzeyi	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
1	2	-2,8045	2,98611	,784	-10,5461	4,9371
	3	-,5264	2,97242	,998	-8,2325	7,1797
	4	-6,0704	2,89968	,159	-13,5879	1,4471
2	1	2,8045	2,98611	,784	-4,9371	10,5461
	3	2,2781	2,81298	,850	-5,0147	9,5708
	4	-3,2659	2,73600	,632	-10,3591	3,8273
3	1	,5264	2,97242	,998	-7,1797	8,2325
	2	-2,2781	2,81298	,850	-9,5708	5,0147
	4	-5,5440	2,72105	,178	-12,5984	1,5104
4	1	6,0704	2,89968	,159	-1,4471	13,5879
	2	3,2659	2,73600	,632	-3,8273	10,3591
	3	5,5440	2,72105	,178	-1,5104	12,5984

Tablo 3’de yapılan analiz sonucunda örnekleme oluşturan öğretmen adaylarının sınıf düzeyleri ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Çoklu karşılaştırma sonuçlarına göre sınıf düzeylerinin sınıf öğretmeni adaylarının mesleğine yönelik tutumları arasında herhangi bir ilişki, bulunamamıştır ($p>0.05$).

TARTIŞMA

Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının cinsiyetlerine göre farklılaşım farklılaşmadığının belirlenmesine yönelik yapılan analiz sonucunda, cinsiyet açısından öğretmen adaylarının tutumlarında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir. Bu bulgu ışığında, cinsiyet değişkeninin öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarında etkisinin olmadığı söylenebilir. Alanyazında yer alan bazı araştırma sonuçları ile (Bulut, 2009; Tanel vd. 2007; Gömleksiz vd. 2006; Gürbütürk ve Genç, 2004; Başbay vd. 2009) örtüşürken, bazı araştırma sonuçlarıyla (Aksoy, 2010; Durmuşoğlu vd. 2009; Oral, 2004; Terzi ve Tezci, 2007; Çapri ve Çelikkaleli, 2008; Pehlivan, 2008; Akkaya, 2009; Özbek, 2007; Yüksel, 2004; Aksoy, 2010; Sağlam, 2008) çeliştiği görülmektedir.

Araştırmada öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmüştür. Bu bulgu Tekerek ve Polat, 2011; Pehlivan, 2008 araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Elde edilen bu bulgu Tanel vd. 2007; Sağlam, 2008; Çapa ve Çil, 2000’in araştırma sonuçlarıyla çelişmektedir.

Araştırmada mezun olunan lise türü ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlar arasında anlamlı bir farklılık görülemez. Tekerek ve Polat, 2011; Aksoy, 2010; Sağlam, 2008; Tanel vd. 2007; Üstün, 2007; Bozdoğan vd. 2007; Şimşek, 2005'in araştırma sonuçları da bu bulguyu destekler niteliktedir.

Not: Bu çalışma 26-28 Nisan 2012 tarihlerinde Antalya'da 46 Ülkenin katılımıyla düzenlenmiş olan "3rd International Conference on New Trends in Education and Their Implications"da sözlü bildiri olarak sunulmuş olup, "Journal of Research in Education and Teaching" Bilim Kurulu tarafından yayınlanmak üzere seçilmiştir.

KAYNAKÇA

Akkaya, N. (2009). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 25.

Akpınar, Y. (2004). Eğitim teknolojisiyle ilgili öğrenmeyi etkileyebilecek bazı etmenlere karşı öğretmen yaklaşımları. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 3, (3), 124-135.

Aksoy, M.E. (2010). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları (Gaziosmanpaşa Üniversitesi Örneği). *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*. 2, 197-212.

Başbay, M., Ünver, G. ve Bümen, N.T. (2009). Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları: Boylamsal Bir Çalışma, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 59, 345-366.

Bozdoğan, A.E., Aydın, D. ve Yıldırım, K. (2007). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD) Cilt 8, Sayı 2, 83-97.*

Bulut, İ. (2009). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Değerlendirilmesi (Dicle ve Fırat Üniversitesi Örneği). *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13-24.

Çapa, Y. ve Çil, N. (2000). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 18, s. 69-73.

Çapri, B. ve Çelikkaleli, Ö. (2008). Öğretmen Adaylarının Öğretmenliğe İlişkin Tutum ve Mesleki Yeterlik İnançlarının Cinsiyet, Program ve Fakültelerine Göre İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt: 9 Sayı: 15, s:33-53.*

Çeliköz, N., Çetin, F. (2004). Anadolu Öğretmen Lisesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarını Etkileyen Etmenler, *Milli Eğitim Dergisi*, Yıl:32, Sayı:162, Sayfa:136-145.

Demirtaş, H., Cömert, M. ve Özer, N. (2011). Öğretmen Adaylarının Özyeterlik İnançları ve Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Eğitim ve Bilim*, Cilt: 36, Sayı: 159.

Derman, A., Özkan, E., Altuk, Y.G. ve Mülazımoğlu, İ. E. (2008). Kimya öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, Sayı 2, s. 113-127.

Durmuşoğlu, M.C., Yanık, C. ve Akkoyunlu, B. (2009). Türk ve Azeri Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36, 76-86.

Erkuş, A., Sanlı, N., Bağlı, M.T. ve Güven, K. (2000). Öğretmenliğe ilişkin tutum ölçeği geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 25, 116, 27-34.

Gömleksiz, M.N., Oral, B. ve Bulut, İ. (2006). Ortaöğretime Nitelikli Öğretmen Yetiştirmede Tezsiz Yüksek Lisans Uygulaması. Orta Öğretimde Yeniden Yapılanma Sempozyumu.

Gürbüztürk, O. ve Genç, S.Z. (2004). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Görüşleri. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5 (7), 47–62.

Oral, B. (2004). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 15, 88–98.

Özbek, R. (2007). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etmelerinde Kişisel, Ekonomik ve Sosyal Faktörlerin Etkililik Derecesine İlişkin Algıları, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 17, Sayı 1, s. 145–159.

Pehlivan, K.B. (2008). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sosyo-kültürel Özellikleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Bir çalışma, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 4, Sayı 2, s. 151–168.

Sağlam, A.Ç. (2008). Müzik Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 5, Sayı 1, s. 59–69.

Şeker, H., Deniz, S., Görgeç, İ. (2005). Tezsiz yüksek lisans öğretmen adaylarının öğretmenlik yeterlikleri üzerine değerlendirmeleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 42, 237–253.

Tanel, R., Şengören, S.K. ve Tanel, Z. (2007). Fizik Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 22.

Tekerek, M. ve Polat, S. (2011). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. 5th International Computer & Instructional Technologies Symposium, Elazığ.

Terzi, A.R. ve Tezci E. (2007). Necatibey Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 52, 593–614.

Üstün, A. (2007). Farklı Branşlardaki Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 339, 20–27.

Üstün, E., Erkan, S., Akman, B. (2004). Türkiye'de okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenliğe ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, (2), 129–136.

Üstüner, M. (2006). Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, *Eğitim Yönetimi*, 12 (45), 109–127.

Yüksel, S. (2004). Tezsiz Yüksek Lisans Programının Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarına Etkisi, Uludağ Üniversitesi eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı XVII(2), 355–379.